

PM 2013: RI (Dnr 125-200/2011)

Revidering av Stockholms stads riktlinjer för direktupphandling

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Revideringen av Stockholms stads riktlinjer för direktupphandling i enlighet med bilaga till detta ärende godkänns.
2. Tidigare beslutade riktlinjer för direktupphandling, dnr 129-2225/2007 upphör att gälla.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Beslut om stadsgemensamma riktlinjer gällande direktupphandling fattades i kommunstyrelsen den 17 oktober 2007. På grund av lagändringar behöver riktlinjerna revideras.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

För att ta tillvara konkurrensen på marknaden och se till att stockholmarnas skattemedel används på ett effektivt sätt ska alltid den bästa kvaliteten i förhållande till pris eftersträvas vid direktupphandlingar. De ekonomiska vinsterna av en konkurrensutsättning måste dock sättas i relation till kostnaderna av ett formaliserat förfarande. Vid direktupphandlingar understigande 30 000 kr är det inte ekonomiskt motiverat att genomföra formaliserade upphandlingsförfaranden. Med anledning av detta ändras värdet då skriftliga offerter ska infordras från 5 000 kr till 30 000 kr samt att det anges att minst tre leverantörer ska tillfrågas. Vid direktupphandlingar överstigande 100 000 kronor bör nämnderna överväga om konkurrensutsättning genom annonsering ska ske för att dra bättre nytta av konkurrensen på marknaden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Revideringen av Stockholms stads riktlinjer för direktupphandling i enlighet med bilaga till detta ärende godkänns.
2. Tidigare beslutade riktlinjer för direktupphandling, dnr 129-2225/2007 upphör att gälla.

Stockholm den 21 februari 2013

STEN NORDIN

Bilaga

Förslag till reviderade stadsgemensamma riktlinjer för direktupphandling.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade den 26 mars 2007 att i stadens regler för ekonomisk förvaltning införa ett nytt kapitel avseende upphandling. I reglerna gavs kommunstyrelsen i uppdrag att utfärda och besluta om de riktlinjer som ska gälla för direktupphandling.

Beslut om stadsgemensamma riktlinjer gällande direktupphandling fattades i kommunstyrelsen den 17 oktober 2007. Riktlinjerna innehöll rekommenderade beloppsgränser för direktupphandling samt allmänna riktlinjer för tillämpning, dokumentation etc. Nämnderna rekommenderades att fatta egna beslut om att riktlinjerna skulle bli gällande även för den egna nämnden.

På grund av lagändringar har ett behov uppstått av att revidera riktlinjerna i enlighet med gällande lagstiftning. Kontoret har även sett ett behov av att revidera nu rekommenderade beloppsgränser för att de ska överensstämma med statliga rekommendationer samt vara ekonomiskt motiverade. Samtidigt har språkliga och redaktionella ändringar gjorts, liksom mindre ändringar av rekommenderat förfarande för genomförande av direktupphandlingar.

BEREDNING

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Sedan föregående riktlinjer om direktupphandling beslutades har en ändring av lagen om offentlig upphandling, LOU (2007:1091), skett (2010-07-15). Tidigare angavs endast att direktupphandling kunde ske vid (bl.a.) ”lågt värde”. Det var därefter varje upphandlande myndighet som skulle besluta om vilket värde som skulle anses vara lågt. Begreppet ”lågt värde” har nu ersatts med fasta beloppsgränser som anges i lagtexten. I och med lagändringen är det därmed reglerat i lag vilken beloppsgräns för direktupphandling som ska gälla vid varje given tidpunkt. Enligt lag gäller nu även samma gränser för varu- respektive tjänstupphandlingar samt för byggtjänster. Detta har föranlett en revidering av tidigare gällande stadsgemensamma riktlinjer för direktupphandling.

En direktupphandling är ett förfarande utan krav på anbud (definition i 2 kap 23 § LOU, anges i 15 kap 3 § LOU). Även om det inte ställs krav på anbud i viss form så kan den upphandlande myndigheten, när så är lämpligt, vända sig till ett antal leverantörer i syfte att göra en så bra affär som möjligt och främja konkurrensen.

Enligt LOU får direktupphandling användas om kontraktets värde uppgår till högst 15 procent av det tröskelvärde för upphandling av varor och tjänster som gäller för kommuner och landsting vid varje given tidpunkt. Tröskelvärdet styrs från EU, anges i euro och ändras vartannat år genom ett nationellt tillkännagivande (Tillkännagivande (2011:1575) av tröskelvärden vid offentlig upphandling). Olika värden gäller för LOU respektive för lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, LUF (2007:1092), och lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUF (2011:1029).

Lagen har även kompletterats med bestämmelser för beräkning av värdet av ett avtal som en upphandlande myndighet avser att direktupphandla. Värdet ska uppskattas till det totala beloppet som kan komma att betalas enligt avtalet, exempelvis ska options- och förlängningsklausuler betraktas som om de utnyttjas. Om myndigheten under ett räkenskapsår gör

flera direktupphandlingar av samma slags varor eller tjänster så ska värdet av samtliga dessa direktupphandlingar beaktas.

Tröskelvärdena kan hämtas på stadens intranät eller via t.ex. Konkurrensverkets hemsida, www.kkv.se. För närvarande (2012) innebär värdena att det för Sveriges del ger att beloppsgränserna för direktupphandling enligt LOU blir 284 631 SEK.

Vid lagändringen tillkom även strängare regler gällande direktupphandlingar och möjligheter till sanktioner. Vid otillåten direktupphandling kan avtal nu ogiltigförklaras och upphandlingsskadeavgift utdömas. Detta ställer högre krav på stadens alla nämnder att noga analysera och överväga om, när och hur en direktupphandling ska genomföras och att noggrann dokumentation sker.

Affärsmässighet

Hur en direktupphandling genomförs är upp till myndigheten själv att avgöra. Affärsmässighet ska dock eftersträvas även vid direktupphandlingar. I nu gällande riktlinjer för direktupphandling anges följande: *”För att dra nytta av konkurrensen på marknaden ska nämnden vid direktupphandling infordra offerter/anbud från tänkbara leverantörer samt om möjligt genomföra prisjämförelser och andra undersökningar. Vid anskaffningar överstigande 5 000 kr ska skriftlig offert infordras.*

För att ta tillvara konkurrensen på marknaden och tillse att stadens skattemedel används på ett effektivt sätt ska alltid den bästa kvaliteten i förhållande till pris eftersträvas vid direktupphandlingar. De ekonomiska vinsterna av en konkurrensutsättning måste dock sättas i relation till kostnaderna av ett formaliserat förfarande.

Enligt en rapport till expertgruppen för studier i offentlig ekonomi är det ekonomiskt motiverat att infordra offert från tre leverantörer istället för en, när värdet av upphandlingen är ca 30 000 kr. Rapporten visar även att upphandlingar överstigande 90 000 kr motiverar annonserade upphandlingsförfaranden.¹

Det kan således vara lämpligt att annonsera direktupphandlingar även om detta inte är ett lagkrav. Genom införandet av ett elektroniskt upphandlingsstöd i staden kommer direktupphandlingar att kunna genomföras helt elektroniskt. Möjligheten finns att i systemet vända sig direkt till ett antal utvalda leverantörer eller att annonsera direktupphandlingen i hela Sverige. Annonsering kan således ske på ett enkelt sätt för att öka konkurrensen eller för att tillgodose bristande kunskap om de leverantörer som finns på marknaden och vad de har att erbjuda.

Vid direktupphandlingar understigande 30 000 kr är det dock inte ekonomiskt motiverat att genomföra formaliserade upphandlingsförfaranden med skriftlig offert och seriositetskontroll av leverantören.²

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår med anledning av ovan anförda att riktlinjerna för direktupphandling revideras genom att värdet då skriftliga offerter ska infordras ändras från 5 000 kr till 30 000 kr samt att det anges att minst tre leverantörer ska tillfrågas.

Stadsledningskontoret föreslår även att riktlinjerna kompletteras med en skrivning om att nämnderna bör överväga att annonsera direktupphandlingar överstigande 100 000 kr. Ett tillägg görs om att det elektroniska upphandlingsstödet med fördel kan användas för att underlätta denna process.

Stadsledningskontoret lämnar i bifogat dokument förslag på reviderade stadsgemensamma riktlinjer för direktupphandling.

¹ Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi [ESO], *Regelverk och praxis i offentlig upphandling*, [2009:2], s. 85 ff.

² Kammarkollegiet upphandlingsstödet, *Direktupphandling*, Vägledning 2011:6, s. 31 ff.